

Список використаної літератури.

1. Альошина Ю. Є., Волович О. С. Проблеми засвоєння ролей чоловіка та жінки// Питання психології. - 1991. - № 1- С.74
2. Аладін А.А., Пергаменщик Л.А., Фурманов І.А. Психодіагностика та психокорекція в виховному процесі. Мн., 1992. - № 2.- С. 136
3. Асмолов А. Г. Культурно-історична психологія та конструювання світів. - М.; Воронеж, 1996. - № 3.- С. 221

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕСТРУКТИВНИХ ПРОЯВІВ АГРЕСИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ

УДК 159.922.763

Тетяна Михайлівна Душук,

*студентка II-го курсу спеціальності «Практична психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Серед пріоритетних напрямків сучасної психології вагоме місце посідає дослідження широкого кола питань, пов'язаних з проблемною поведінкою підлітків, які схильні до девіацій [1-2]. Формування соціально-свідомої відповідальної поведінки особистості пріоритетне завдання виховання. У зв'язку з цим, зростає актуальність досліджень умов виховання підлітків, запобігання деструктивній агресивній поведінці неповнолітніх, її психокорекції.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковцями досліджено соціально-педагогічні та психологічні причини виникнення асоціальної поведінки неповнолітніх (Ю. В. Гербеєв, Е. Г. Костяшкін, Г. П. Медведєв, В. М. Оржеховська та ін.), шляхи і засоби попередження агресивної поведінки підлітків (В. Г. Баженов, О. Д. Гонєєв, Л. В. Кондратова та ін.), профілактики агресивної поведінки неповнолітніх (І. В. Козубовська, Т. Є. Колесіна, О. П. Лящ, І. І. Парфенович, Г. О. Пономаренко та ін.), фактори, що впливають на формування деструктивної поведінки особистості та особливості корекційної роботи з підлітками (І. Доллард, К. Леонгард, Д. Міллер та ін.).

Мета наукової публікації полягає у визначенні психологічних особливостей деструктивних агресивних проявів у підлітків.

Виклад основного матеріалу дослідження. За результатами спостереження і експертного оцінювання проявів агресивної поведінки учнів молодшого і старшого підліткового віку можемо констатувати наступне. Більш критичні оцінки щодо агресивної поведінки підлітків висловлюють педагоги, а найбільшу толерантність проявляють батьки. Водночас, в оцінках експертів (70 батьків, 2 педагоги і шкільний психолог) виявлено таку тенденцію: учні молодшого підліткового віку

більшою мірою проявляють вербальну і фізичну агресію, яка проявляється у вживанні образливих прізвиськ, бійок тощо. Старші підлітки проявляють вербальну і опосередковану агресію: вони нецензурно лаються, псують речі того, на кого її адресують, ображаються тощо. Таким чином, попередньо можемо зробити висновок, що для учнів підліткового віку більш притаманна вербальна агресія, що є свідченням самовираження підлітка серед однолітків, їх орієнтацію на референтну групу, поведінкову норму цього віку.

З метою вивчення особливостей диференціації станів агресії у підлітків нами використана методика Басса–Дарки «Діагностика стану агресії». У дослідженні взяли участь 50 підлітків.

Встановлено, що у дівчат переважає почуття провини (25,9 %), фізична (22,2 %), вербальна (18,5 %) і опосередкована (18,5 %) агресії. Це свідчить про те, що дівчата проявляють свою агресію, зазвичай, криком, бійкою, ламанням предметів, у більшості негараздів звинувачують себе. Почуття провини пов'язане з домінуванням інтрапунітивної реакції на фрустрацію і прагненням самостійно вирішити ситуацію. Якщо фрустраційні ситуації вирішити не вдається виникає аутоагресія. Найменше проявляються у дівчат негативізм, і роздратування.

У хлопців переважає фізична агресія (30,4 %), почуття провини (21,7 %), підозрілість (21,7 %), негативізм (17,4 %). Хлопці проявляють свою агресію в бійках, звинуваченням себе, недовірі до оточуючих та протесті до сталих правил поведінки. Такі форми агресії, на нашу думку, проявляються через бажання самоствердитись, почуття некомпетентності у соціальному середовищі. Найменше проявляються у хлопців опосередковані роздратування і образа. Вони проявляють свої почуття відкрито.

Порівняльний аналіз превалюючих видів агресії у дівчат і хлопців за χ^2 - критерієм Пірсона не виявив значущих відмінностей ($\chi^2=3,21$). Проте можна відмітити певну перевагу у хлопців підліткового віку, у порівнянні з дівчатками, фізичної агресії, негативізму, роздратування і підозрілості. Дівчата, на відмінну від хлопців, більше схильні до опосередкованої і вербальної агресії, до проявів ображеності та переживання почуття провини. На нашу думку, такі відмінності у розподілах видів агресії у підлітків пов'язані з особливостями гендерно-рольових стереотипів виховання. Так, у суспільстві є більш прийнятною відкрита агресивна позиція чоловіків, у порівнянні з жінками.

У молодшій підлітковій групі переважають такі форми агресії, як негативізм (28 %), опосередкована агресія (24 %), фізична агресія (20 %). Тобто, дана частина вибірки проявляє свою агресію за допомогою сили, кидання предметів та опозиційної поведінки до сталих правил. Найменше у них проявляється роздратування.

У старших підлітків найбільше проявляється фізична агресія (16 %), підозрілість (16 %) і особливо почуття провини (24 %). Старші підлітки проявляють свою агресію в бійках, звинуваченнях себе, недовірі до оточуючих. Такі форми агресії, на нашу думку, проявляються через бажання самоствердитися, почуття некомпетентності у соціальному середовищі, недовірі до світу. Найменше у них проявляються роздратування і образа. Такі особи не ламають предмети, не прагнуть змінити правила, мають гарний настрій і відверто висловлюють свої почуття.

Висновки. За результатами констатувального експерименту з вивчення агресивних проявів в учнів, нами з'ясовано, що для 40 % учнів підліткового віку властивий високий рівень агресивних реакцій, серед яких превалує вербальна та фізична агресія, почуття провини. Так, 15 % підлітків - характеризуються низьким рівнем агресивних реакцій. Також встановлено, що молодші підлітки-хлопці більш явно виражають протестний негативізм, порівняно з дівчатами, в той час як у старшому підлітковому віці дівчата переважають хлопців - однолітків у проявах негативізму.

Перспективами подальшого дослідження може стати вивчення динаміки видів агресії підлітків за гендерною ознакою.

Список використаної літератури

1. Ляц О.П. Особливості типології агресивних проявів особистості. // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К.: Логос, 2006. – Т.7., Вип.9. – С. 224-231.
2. Социальная психология агрессии / Б.Крэйхи. – СПб.: Питер, 2003. – 336 с.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

УДК: 159.9: 379.8.09

Тетяна Володимирівна Земська,
*студентка II-го курсу спеціальності «Практична психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день соціальні мережі швидко стали природною сферою повсякденного спілкування сучасної молоді. Соціальні мережі стали невід'ємним елементом спілкування більшості учасників онлайн-комунікації. Не викликає сумніву той факт, що вони мають вплив на життя користувачів, але існують певні розбіжності стосовно оцінки й характеру цього впливу.

Початком популярності соціальних мереж прийнято вважати 2003 -2004рр., коли були введені в дію Linked In, Facebook і My Space. В